

Mela tänään

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen asiakaslehti

2 • 2022

Kyberturvallisuusiidealla videokisan kärkeen

Markuksen ja Ilkan monipuolinen osaaminen näkyy ja kuuluu voittajavideolla. Sen lisäksi, että he näyttelivät käsikirjoittamansa tarinan, on Markus säveltänyt videon musiikin ja Ilkka suunnitellut ja ommellut puvut.

TEKSTI: ANNA-RIIKKA PUKARI

KUVA: VILI KALLONEN

Viime syksynä järjestämämme Fiksut farmivideot -työturvallisuuskilpailun voittivat Markus Kupari ja Ilkka Saarikoski Jyväskylän ammattikorkeakoulusta. Toisen vuoden agrologiopiskelijoiden voittoisan työturvallisuusiideon ”Asenne ratkaisee – Aina on aikaa” on kuvannut kaksikon yhteinen kaveri Vili Kallonen.

– Voittajavideolla maatilan työturvallisuusriskejä kuvataan oivaltavasti menneisyydessä, nykyajassa ja tulevaisuudessa. Viesti on vahva: eri aikoina on erilaisia vaaranpaikkoja, mutta aina pitäisi olla aikaa ennakointiin. Videon asiantuntevaa sisältöä tukee hersyvä huumori, sanoo kilpailua organisoinut Anna-Riikka Pukari Melasta.

Maailmalta maatilalle

Videon kolmekymppiset tekijät ovat paitsi opiskelukavereita samalta vuosikurssilta, myös naapureksia Hanksalmen Havusalmen kylältä. Nuoruudestaan huolimatta molemmat ovat ehtineet tehdä ja kokea paljon.

– Palasin sukutilalle ammattimuusikoksi opiskelun ja maailmalla vietettyjen vuosien jälkeen. Olimme vaimon kanssa Aasiassa reissussa ja vapaaehtoistoissa maataloilla. Hoidimme salaattia Taiwanin pelloilla ja kuuntelin samalla Maanviljelijän tietobaari -podcastia, kun tuli tunne, että tämä on kyllä siistiä – siis elämäntapa ja meininki. Päätin palata lapsuudenmaisemiin ja hakea agrologikouluun. Kerroin suunnitelmasta Ilkalle ja hän sanoi, että hän hakee myös, muistelee Markus parin vuoden takaisia asioita.

– Lukion jälkeen opiskelin sirkusalaan, teatteria ja kirjoittamista sekä matkustelin Euroopassa. Kerran Alpeilla kierrellessä tuli olo, että nyt on aika palata kotiin ja ikään kuin juurtua takaisin siihen, mistä on lähtenyt. Muutin Jyväskylään, tutustuin teatteripiireissä Markukseen, opiskelin vaatturiksi ja perustin yrityksen. Olemme asuneet vaimon kotitalalla viitisen vuotta, jonka aikana perheeseemme on syntynyt kaksi lasta. Tänä aikana on herännyt kiinnostus siihen, mitä tilalla voisi kasvattaa ja miten maataloutta harjoittaa, joten agrologiopinnot ovat hyvä pohja tekemiselle, kertoo Ilkka.

Tavoitteena hyvä tarina

Aikaa työturvallisuusiideon suunnittelulle oli ajomatkoilla kodin ja koulun välillä. Markus ja Ilkka toteavat ideoinnin olleen helppoa, koska luovaa työtä on aiemminkin tehty yhdessä.

– Meillä oli tosi paljon ideoita. Kun tietää, että prosessiin voi luottaa, niin ei tartu heti ensimmäiseen ajatukseen, vaan siihen, jossa on jokin juu. Tarinat ovat tärkeitä ja meille oli ykkösjuttu kertoa asia mielenkiintoisesti, Ilkka sanoo.

Kyberturvallisuudesta puhutaan paljon. Miehet toteavat, että teknologian nähdään korjaavan monet ongelmat, mutta taustalla on kuitenkin aina ihminen, joka tekee ratkaisut ja jolle tapaturmakin sitten sattuu.

– Ihminen on pysynyt samanlaisena, vaikka teknologia muuttuu ja kehittyy, pohtii Markus.

Työturvallisuus on sujuvuutta

Työturvallisuus on molemmille tärkeä asia, mutta se näkyy hiukan eri tavoin naapuritilojen työskentelyssä.

Markus painottaa oman terveyden olevan ykkösasia. –Mietin, miten liikun ja syön. Olen tosi tarkka, mitä ja miten teen, etten tuhoaisi kroppaa millään lailla.

– Minä olen pikkusen leppämpi työskentelijä. Saatan ottaa riskejä, jos homma pitää saada tehtyä nopeasti. Vanhana sirkusalan ihmisenä ja telinevoimistelijana kyllä hypin traktorista,

mutta minullahan on koulutus siihen, virnistää Ilkka.

Kaverukset ovat sitä mieltä, että työ kannattaa tehdä sujuvaksi ja käyttää aikaa suunnitteluun. Rutinoitumisessa piilee vaara, jos keskittyminen herpaantuu.

– Rutinoitumisessa on sellainenkin puoli, että yhden liikkeen voi tehdä vähän huonosti kerran, mutta kun sitä toistaa monta kertaa, niin paikkoja alkaa jomottaa, sanoo Markus.

Tulevaisuus maaseudun yrittäjänä

Markuksen ja Ilkan mielestä ainut pysyvä asia on muutos. Ongelmia ja onnistumisia tulee, eikä niihin kannata jäädä kiinni. Ei myöskään pidä liikaa murehtia sitä, jos maailma muuttuu ympäriltä ja vanhat systeemit eivät enää toimi. Parempi on mennä muutoksessa hyvällä fiiliksellä mukana.

Molemmilla miehillä siintää tulevaisuuden ajatuksissa asuminen edelleen tilalla perheen kanssa, valmistuminen AMK-agrologiksi ja monialainen yritystoiminta, kenties myös apurahatyö. Ideoita riittää, eikä suunnitelmia ole tässä vaiheessa valettu betoniin. Näillä pojilla asenne ratkaisee ja tulosta syntyy hyvässä yhdessä tekemisen hengessä. •

Lue lisää Fiksut farmivideot -kilpailusta ja katso kärkikolmikron videot: mela.fi/fiksutfarmivideot.

Perhevapaa uudistus ja sijaisapu

Perhevapaiden lakiuudistus tulee voimaan 1.8.2022. Oikeus maatalousyrittäjien sijaisapuun perhevapaiden ajalta muuttuu lakiuudistusta noudattaen. Ei syytä huoleen, sijaisapua saa Kelan maksamien perhevapaiden ajalta myös jatkossa.

Äitiysrahan tilalle raskausraha

Äitiysrahakauden tilalle tulee raskausraha. Ennen äitiysrahaa sai 105 arkipäivältä, jatkossa raskausrahaa saa 40 arkipäivältä. Raskausrahakauden voi aloittaa myöhemmin kuin äitiysrahakauden, aikaisintaan 30 ja viimeistään 14 arkipäivää ennen lapsen laskettua syntymää. Sijaisapukorvaus maksetaan sekä nykyiseltä äitiysrahakaudelta että jatkossa raskausrahakaudelta 50-prosenttisesti alennettuna. Huomionarvoista on, että sijaisapua saa jatkossa siis lyhyemmältä ajalta alennettuna.

Lisää vanhempainrahapäiviä

Isyysraha poistuu uudistuksen myötä. Sen sijaan vanhempainrahaa maksetaan pidemmältä ajalta ja sen voi jakaa vapaammin vanhempien ja muiden lapsen huoltajien kesken. Vanhempainrahaa voi saada jatkossa maksimissaan 320 päivältä. Molemmille vanhemmille on 160 päivän oma kiintiö, josta voi luovuttaa enintään 63 päivää toiselle vanhemmalle, muulle huoltajalle, omalle tai toisen vanhemman puolisolle.

Vanhempainvapaan voi halutessaan pitää lyhyissäkin jaksoissa, kunnes lapsi

täyttää 2 vuotta. Jos vanhempainrahan maksamisessa on sunnuntaista tai muusta pyhäpäivästä johtuva enintään 3 päivän katko, sijaisapua voi saada myös näiden keskeytysten ajalta.

Adoptiovanhemmat voivat jatkossa saada vanhempainpäivärahaa samoin ehdoin kuin biologiset vanhemmat.

Alle 3-vuotiaan hoitoon edelleen 100 päivää per ikävuosi

Myös alle 3-vuotiaan lapsen hoitamiseen kotona voi saada sijaisapua, jos lapsesta maksetaan kotihoidontukea, mutta kuten nytkin, vain 100 päivää per lapsen ikävuosi. Kotihoidontukea voi jatkossa saada, kun lapsen syntymästä on kulunut 160 arkipäivää. Sijaisapua tällä perusteella voi saada myös silloin, kun vanhempainrahapäiviä on vielä jäljellä. Siten sijaisapua alle 3-vuotiaan hoi-

toa varten voi saada lapsen ensimmäisen ikävuoden aikana useampia päiviä kuin aikaisemmin. Sijaisavun voi myös kotihoiton tuen ajalta jakaa vapaasti lasta hoitavien vanhempien kesken.

Sijaisapu uuden vai vanhan lain mukaan?

Perhevapaa uudistukseen liittyvät lait tulevat voimaan 1. elokuuta 2022. Uudet lait koskevat niitä lapsia, joiden laskettu synnytysaika on 4.9.2022 tai sen jälkeen. Lasketusta ajasta huolimatta, jos lapsi syntyy ennen 30.7.2022, sovelletaan nykyisiä säännöksiä. Adop-

tiolapsen kohdalla uusia säännöksiä sovelletaan, jos adoptiolapsen hoitoon ottopäivä on 31.7.2022 tai myöhemmin.

Jos olet epävarma, kumpi laki koskee sinua, ole yhteydessä Kelaan. Sijaisapu myönnetään aina Kelan päätöksen mukaisesti. Sijaisavun saamisessa haasteena on, että Kelan päätöstä ei välttämättä ole vielä, kun sijaisapua tarvitaan. Siksi on tärkeää, että itse tiedät, mille ajalle tulet päivärahaa saamaan. Näin sijaisapu myönnetään oikealle ajalle, eikä sinulle tule myöhemmin ylimääräistä laskua perusteetta järjestetystä sijaisavusta. •

Esimerkki 1

Lapsen laskettu synnytysaika on 28.8.2022.

- ▶ Sovelletaan perhevapaisiin vanhoja (perhevapaa uudistusta edeltäneitä) säännöksiä.
- ▶ Sijaisapuoikeus määräytyy vanhojen säännösten perusteella.

Esimerkki 2

Lapsen laskettu synnytysaika on 6.9.2022

- ▶ Lapsi syntyy 30.8.2022.
- ▶ Oikeus perhevapaa etuuksiin määräytyy uusien perhevapaa säännösten perusteella.
- ▶ Sijaisapu määräytyy uusien säännösten perusteella.

Esimerkki 3

Lapsen laskettu synnytysaika on 6.9.2022.

- ▶ Lapsi syntyy ennen aikaisesta 27.7.2022.
- ▶ Koska lapsi on syntynyt ennen 30.7.2022, oikeus perhevapaa etuuksiin alkaa ennen 1.8.2022. Lapsen sovelletaan vanhoja säännöksiä, vaikka lapsen laskettu synnytysaika on 4.9.2022 jälkeen.
- ▶ Sijaisapuoikeus määräytyy vanhojen säännösten perusteella.

Paikallisyksiköiden rakennemuutoksella parem-

– Lomituksen paikallisyksiköiden rakennemuutoksella eli yksiköiden yhdistymisellä tavoitellaan entistä parempaa ja sujuvampaa palvelua karjatalousyrittäjille, lupaa johtaja Päivi Wallin.

Mela tukee paikallisyksiköiden yhdistymisiä erillisellä hankkeella. Yhdistymiset on jo aloitettu, ja vuoden 2023 alkuun mennessä 38 yksiköstä muodostetaan 12 lomituksen paikallisyksikköä. Hankkeen avulla yksiköitä tuetaan muutoksen suunnittelussa, uudistusten läpiviemisessä ja toiminnan yhdenmukaistamisessa.

– Tuemme paikallisyksiköitä hankkeella niin, että laadukkaat lomituspalvelut ovat yrittäjien saatavilla myös muutosprosessin suunnittelun ja läpiviemisen aikana, kertoo Wallin.

Uudistusta tehdään avoimessa ja vuorovaikutteisessa yhteistyössä paikallisyksiköiden kanssa. Mela tarjoaa paikallisyksiköille Teams-alustan työskentelyn tueksi ja materiaalien työstämiseksi. Melan puolesta hankkeelle on myös hankittu koordinaattori Marja-Leena Rautaparta, MPS Prewrite Oy:stä. Työtä tehdään sekä hankkeen ylätasoin työryhmissä että alueittaisissa paikallisyksiköiden työryhmissä.

Mela tiedottaa asiasta aktiivisesti nettisivujen ja median kautta sekä yhdessä lomituksen paikallisyksiköiden kanssa.

Lisätietoja hankkeesta antaa Melassa johtaja Päivi Wallin. •

Rakennemuutoksen tukihankkeen tavoitteet

- määrittää yhdessä entistä paremmin toimivat ja palvelevat lomituspalveluyksiköt
- mallintaa parhaat toimintatavat ja jakaa ne yksiköiden käyttöön
- luoda yhteistyössä yhdenmukaisen toiminnan varmistava toimintamalli
- selvittää uudistettavan lomituspalvelujen tietojärjestelmän toimintatarpeet
- tukea yhdistyvien yksiköiden henkilöstön hyvinvointia muutosprosessissa ja
- sujuvoittaa henkilöstön työskentelyä uudella toimintamallilla

Töissä Melassa – Marketta Ahlsten

Marketta Ahlsten työskentelee asiantuntijana lomitussasioiden parissa. Marketan 31 vuoden työuraan Melassa on mahtunut monenlaisia tehtäviä.

Mitä töitä olet tehnyt Melassa, Marketta?

Aluksi tein töitä hallinto-osastolla tietojärjestelmän pääkäyttäjänä, reskontrahoitajana ja asiamiesten palkanlaskijana. Vuoden 1996 lopulla siirryin perustettavaan lomitustiimiin, kun lomituspalvelut siirtyivät Melan vastuulle vuoden 1997 alussa. Lomituspalveluissa olen vuosien varrella tehnyt lähes kaikkia Melalle kuuluvia töitä. Esimerkiksi toisinaan myös kyseenalaistakin mainetta niittänyt Lomitusnetti oli sen suunnittelu- ja käyttöönottoaiheessa sisällön osalta minun vastuullani. Tilastojen ja laskelmien tekemiseen eivät minun taitoni riittä, joten ne olen aina jättänyt viisaammille.

Mitä tyypilliseen työpäivääsi sisältää?

Tehtäväni ovat varsin vaihtelevia, eikä juuri kahta samanlaista työpäivää ole. Mutta esimerkiksi eilen vastasin lomitushallinnon ja yrittäjien sähköpostilla tai yhteydenottopyynnöillä tullessiin kysymyksiin, neuvottelin Välitä viljelijästä -tiimin vetäjän kanssa lomitushallinnolle järjestettävän kuukausikatsauksen ohjelmasta, työstin yhdessä viestintätiimin kanssa paria juttua tähän lehteen ja lähetin lomitushallinnolle kyselyn paikallisyksikön tulostulokortin tuloksista.

ta vuodelta 2021. Sitten viestittelin konsultin kanssa paikallisyksiköiden yhdistymisten tukihankkeeseen liittyen, buukkasin pari suunnittelupalaveria ja otin kantaa yksikön sisäiseen keskusteluun lomituspalvelulain tulkinnasta.

Millaisia kohtaamisia työhösi kuuluu?

Viime vuosina fyysiset kohtaamiset ovat sattuneesta syystä olleet vähissä. Paikallisyksiköiden hallinto henkilöstöä olen tavannut säännöllisesti Teamsin kautta. Viime viikolla olimme ensimmäistä kertaa pitkään aikaan yhteisessä seminaarissa. Ennen koronaa ja kohta jälkeen minulla on mahdollisuus tavata lomitushallinnon lisäksi lomitajia ja maatalousyrittäjiä yhteisissä Samassa veneessä -tilaisuuksissa. Ne ovat olleet antoisia tilaisuuksia myös minulle, kun kaikki lomituksen osapuolet ovat yhdessä miettineet, miten palvelut saadaan toimimaan entistä paremmin. Välitä viljelijästä -projektin henkilö on toiminut tilaisuuksissa osapuolten välisenä tulkkina ja välittäjänä.

Mikä sinua on viime aikoina ilahduttanut töissä?

Viime aikoina on ilahduttanut se, että olen nähnyt selkeitä merkkejä maatalousyrittäjän työn arvostuksen noususta.

Kuva: Anna Matikainen

”Viime aikoina on ilahduttanut se, että olen nähnyt selkeitä merkkejä maatalousyrittäjän työn arvostuksen noususta”, toteaa Marketta.

Ja koska lomitus on kotieläintuottajille äärimmäisen tärkeä palvelu heidän hyvinvointinsa ja työssä jatkamisensa näkökulmasta, myös maatalouslomittajan työn arvostus on noussut. Mutta vielä paljon enemmän työtä täytyy meidän kaikkien tehdä sen eteen, että sekä maatalousyrittäjien että lomitajien tärkeys ymmärrettäisi.

Millainen työpaikka Mela on?

Mela on hyvä työpaikka. Siitä varmaan kertoo se, että meitä todella pitkään Melassa työskennelleitä on paljon. Melassa ymmärretään, että hyvinvoiva työntekijä tekee työnsä hyvin.

Mitä haluaisit kertoa Melan asiakkaille?

Kiitos, kun jaksatte tuottaa meille laadukasta kotimaista ruokaa. •

! Marketan vinkki:

Kun haluat esimerkiksi tehdä sijaispuhakuksen [Lomitusnetissä](#): Mene Melan nettisivuille sivulle [Asioi verkossa > mela.fi/asiointipalvelut](#) (huomaa, että et vahingossa kirjaudu Melan asiointipalveluun). Vieritä nettisivua tarpeeksi alas ja valitse [Kirjaudu Lomitusnettiin](#).

Lomitusnetti

Palvelu ei ole mobiiliyhteensopiva, joten suosittelemme kirjautumaan tietokoneella.

[Kirjaudu Lomitusnettiin](#)

Hoida lomitussasiotasi Lomitusnetissä

Tutustu lomituspalveluihin

Minustakin lomitaja

empaa palvelua!

Oletko jo saanut tällaisen postikortin?

Olet meille tärkeä!

Vaikuta ja osallistu lomituspalvelujen kehittämiseen

Lomitusyksiköt toimivat jatkossa laajoilla maantieteellisillä alueilla. Tuemme paikallisyksiköiden yhdistämistä yhdistymisten tukihankkeessa. Hankkeen tavoitteena on yhteistyössä kehittää lomituspalvelujen asiakaspalvelua, luoda monipaikkaisuuteen perustuva toimintamalli sekä yhtenäistää toimintatapoja. Myös sähköisiä palveluja tulemme uudistamaan.

Jos olet kotieläintuottaja, lomituspalvelut ovat sinua varten. Siksi sinä olet meille kaikille lomituspalvelujen toimijoille tärkeä. Jaa ajatuksesi, ja kerro kuinka palveluja tulisi kehittää!

Osallistu toiminnan kehittämiseen vastaamalla kyselyyn nettisivuillamme osoitteessa [mela.fi/tarkea](#) vuoden 2022 loppuun mennessä. Voit lähettää kommenttisi nimettömästi. Voit myös laittaa ajatuksesi postitse saamallasi postikortilla.

Tehdään yhdessä lomituspalveluista entistä paremmin tuottajan toimintaa ja arkea tukevia. Jaa näkemyksesi ja vaikuta toiminnan kehittämiseen!

Pankkitilien omistukset kuntoon hyvän sään aikana

Vaikka kaikki olisi tällä hetkellä hyvin, kannattaa tulevaisuuteen aina varautua. Tämä ajatus on hyvä pitää mielessä myös puolisojen yhteisiä pankkiasioita hoitaessa.

Puolisoilla on usein yhteisiä pankkitilejä. Toisen puolison menehtyessä saattaa yhteisten pankkitilien kanssa syntyä ongelmia. ”Jos vainajalla on ollut yhteisomistus tiliin toisen henkilön kanssa, tulee kuolinpesä vainajan tilalle tilin toiseksi omistajaksi”, kerrotaan FINEn eli vakuutus- ja rahoitusneuvonnan verkkosivuilla. Pahimmassa tapauksessa yhteiselle pankkitilille maksetaan esimerkiksi eläkkeitä, ja puolison menehtyessä tiliin ei pääsekään heti käsiksi.

– Voi mennä aikaa ennen kuin kuolinpesä on selvä ja asioiden hoitamiseen saa kuolinpesän kaikkien osapuolten suostumuksen. Itse suosittelen asiakkaille aina oman pankkitilin avaamista muun muassa eläkkeiden maksua varten. Silloin eläkkeen nostaminen pankkitililtä onnistuu normaalisti, vaikka puoliso menehtyisikin, kertoo Mia Mäkinen, Melan eläkeyksikön maksurekisterivastaava.

Kannattaa siis varmistaa jo hyvän sään aikana puolisojen pankkitiliasioiden omistukset kuntoon toistuvia maksuja kuten eläkkeitä varten. Varmista paras tapa järjestää omistukset ja käyttöoikeudet omasta pankistasi.

Lähde: FINEn verkkosivut > Usein kysyttyä > Tilinkäyttö ja maksaminen: <https://www.fine.fi/usein-kysyttya/tilinkaytto-ja-maksaminen.html>

Melaset

Turvallisesti liikenteessä!

Maatalousajoneuvojen liikenneonnettomuudet ovat lisääntyneet. Tilojen kasvaessa tilakeskuksen ja peltolohkojen väliset etäisyydet pidentyvät, näin maatalouskoneilla ajetaan enemmän liikenteessä. Maatalousajoneuvojen huolto on tärkeää. Tarkista huomio- ja turvalaitteet, pidä ajoneuvo puhtaana ja kuormaa huolellisesti. Järjestä työ sujuvaksi ja joustavaksi liikenneolosuhteet huomioiden. Lue lisää: mela.fi/tietokortit.

Maatalousyrittäjien hyvinvointipäivä – Voimaa toivosta!

Tule piristymään maatalousyrittäjille suunnattuun hyvinvointipäivään syksyllä 2022! Päivän aikana pääset nauttimaan maksuttomasta ohjelmasta ja viihtymään hyvässä seurassa. Luvassa on ohjelmaa, joka luo toivoa tulevaan!

Ilmoittautuminen ja tarkempi ohjelma julkaistaan Melan nettisivuille alkusyksystä. Merkkää sinulle sopiva tapahtumapäivä jo kalenteriin ja seuraa tapahtumakalenteria: mela.fi/tapahtumat

Hyvinvointipäivät syksyllä 2022

- 8.11. Ikaalinen
- 10.11. Rovaniemi
- 16.11. Imatra
- 17.11. Laukaa
- 17.11. Nyland (ruotsinkielinen)
- 8.12. Österbotten (ruotsinkielinen)

Tulevat tapahtumat löydät tapahtumakalenterista: mela.fi/tapahtumat

Melan vuosi 2021

KESKEISIÄ LUKUJA

Lue Melan vuosikertomus 2021, toimitusjohtajan katsaus ja tilinpäätös kokonaisuudessaan mela.fi/vuosikertomus